

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 908
van **STEVEN COENEGRACHTS**
datum: 22 april 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Instandhoudingsdoelstellingen (IHD's) - Verwerving en beheer van gronden

De afgelopen decennia heeft de Vlaamse overheid zelf veel gronden verworven in het kader van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (Europese en regionale). Met die natuurdoelen wil Vlaanderen duidelijk maken waar het naartoe wil met een bepaald gebied en weergeven wat in Vlaanderen nodig is om een veilige toekomst te creëren voor de soorten en leefgebieden die in heel Europa bedreigd zijn. Ook veel verenigingen en particulieren werden ondersteund voor de aankoop van natuurgebieden of voor gebieden die bijdragen tot de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Uiteraard is het de bedoeling dat de aankoop ook resulteert in terreinbeheer. Het in gang zetten, het uitvoeren, opvolgen en handhaven behoort tot de kernopdrachten van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

1. Kan de minister een overzicht bezorgen van alle gronden in bezit of beheer van ANB met per grond:
 - a) datum van verwerving en kostprijs;
 - b) op welke manier deze grond (al dan niet) bijdraagt aan de instandhoudingsdoelstellingen (Europese, regionale en eventuele andere);
 - c) of deze grond al dan niet wordt beheerd op basis van een beheersplan en over welk type beheer het gaat;
 - d) of het beheer door ANB zelf gebeurt, dan wel is uitbesteed aan een andere instantie. Bij het in beheer geven graag vermelden aan wie het beheer werd toevertrouwd en op welke manier werd/wordt gezorgd dat dit gebeurt conform de regels inzake openbare aanbesteding;
 - e) wanneer de gronden in beheer worden gegeven van derden, graag een overzicht per perceel, of er geen beheer gebeurt, of het voorziene beheer op schema zit, voor zit op schema of achter zit op schema;
 - f) wanneer de gronden door ANB zelf worden beheerd, graag een overzicht per perceel, of er geen beheer gebeurt, of het voorziene beheer op schema zit, voor zit op schema of achterloopt op schema;
 - g) welke analyse haalt de minister uit deze data?

2. Voor alle gronden die door lokale besturen, (terreinbeherende) verenigingen en particulieren zijn verworven met subsidies, graag een overzicht per perceel van:
 - a) de aankoopprijs en de omvang van de verwervingssubsidie evenals binnen welk kader de aankoop past (bv. IHD);
 - b) de tot nu toe uitgekeerde beheerssubsidies;
 - c) het al dan niet gerealiseerd zijn van het voorziene beheer. Met aanduiding over welk beheer het gaat, of men daar al mee begonnen is, of er een beheersplan is opgemaakt/goedgekeurd, of men op schema zit, achter zit op schema of voor zit op schema;
 - d) graag ook vermelden wanneer een subsidiënt er blijk van geeft dat hij het beheer niet realiseert zoals verwacht (zowel naar termijnen als uitvoering van alle werken op het terrein), en wat dan de consequenties zijn wanneer die betrokkene een nieuwe aankoop- of beheerspremie aanvraagt voor een nieuw perceel.
 - e) Welke analyse haalt de minister uit deze data?
3. Hoeveel middelen worden jaarlijks in totaal vrijgemaakt voor het beheer en de aankoop van gronden in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen? Graag een overzicht van de te besteden middelen per provincie.

ANTWOORD

op vraag nr. 908 van 22 april 2021

van **STEVEN COENEGRACHTS**

1. Vanaf 2015 houdt het Agentschap Natuur en Bos (ANB) bij welke gronden verworven worden in het kader van de realisatie van de Europese instandhoudingsdoelstellingen. Onderstaande cijfers hebben daarom betrekking op de periode 2015-2020. De gegevens worden echter niet per perceel bijgehouden, daarom worden de cijfers per jaar weergegeven

- a) Tabel 1 geeft de oppervlakte verworven door ANB in de periode 2015-2020 en de kostprijs hiervan. Dit betreft zowel gronden aangekocht op het Minafonds en het Bossencompensatiefonds als gronden verworven via grondenbanken.

Tabel 1. Oppervlakte grond verworven door het ANB in de periode 2015-2020.

Jaar	Oppervlakte (ha)	Kostprijs (€)
2015	366	10 098 990
2016	601	18 577 416
2017	718	23 050 696
2018	1 084	28 158 758
2019	717	27 479 776
2020	1 049	46 254 434

- b) Tabel 2 geeft weer welk aandeel van de verworven gronden bijdragen aan de Europese instandhoudingsdoelen. Dit betreft Europees beschermde habitats en Europees beschermde soorten.

Tabel 2. Aandeel van de gronden verworven door het ANB in de periode 2015-2020 die bijdragen aan de Europese instandhoudingsdoelstellingen.

Jaar	Aandeel IHD	Aandeel niet-IHD
2015	93%	7%
2016	89%	11%
2017	88%	12%
2018	90%	10%
2019	89%	11%
2020	79%	21%

- c) Gronden verworven door het ANB zijn vaak niet pachtvrij. Deze gronden worden pas opgenomen in een beheerplan wanneer ze pachtvrij zijn. Daarnaast gebeurt het opmaken van een beheerplan op niveau van een natuurdomein en niet per perceel. Met andere woorden nieuw verworven gronden in een natuurdomein worden gegroepeerd alvorens een beheerplan op te maken of toe te voegen aan een bestaand beheerplan. Conform het besluit Natuurbeheerplannen moet de

beheerder om de 6 jaar rapporteren over de mate waarin de beheerdoelen worden gehaald en de beheermaatregelen zijn uitgevoerd. Het is de bedoeling van het ANB om op dat moment de nieuw verworven percelen toe te voegen aan het bestaande beheerplan.

In tabel 3 wordt een overzicht gegeven van de gronden verworven door het ANB in de periode 2015-2020 en momenteel opgenomen in een goedgekeurd beheerplan.

Tabel 3. Aandeel van de gronden verworven door het ANB in de periode 2015-2020 die opgenomen zijn in een goedgekeurd beheerplan.

Jaar	Aandeel met beheerplan	Aandeel zonder beheerplan
2015	15%	85%
2016	45%	55%
2017	20%	80%
2018	25%	75%
2019	12%	88%
2020	16%	84%

Tabel 4 geeft een overzicht van het type beheer dat wordt toegepast op de gronden verworven door het ANB. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen beheer van bos, grasland, heide, duinen, water, moeras en rietland, en ander beheer. Tot de categorie 'ander beheer' behoort o.a. het beheer van boomgaarden, parken en infrastructuur, maar vallen ook bijvoorbeeld weekendverblijven die in de loop van komende jaren zullen afgebroken worden. Tenslotte is er ook nog de categorie 'akker'. Deze omvat voor het grootste deel gronden die nog niet pachtvrij zijn en de komende jaren zullen bebost, en voor een klein gedeelte akkers die beheerd worden in functie van akkervogels.

Tabel 4. Type beheer van de gronden verworven door het ANB in de periode 2015-2020.

Jaar	Bos-beheer	Grasland-beheer	Duin-beheer	Heide-beheer	Water/moeras / rietlandbeheer	Ander beheer	Akker
2015	50%	33%	2%	0%	2%	4%	8%
2016	41%	41%	0%	5%	5%	2%	6%
2017	52%	24%	2%	2%	3%	1%	16%
2018	55%	24%	0%	0%	4%	3%	14%
2019	45%	28%	0%	1%	6%	7%	15%
2020	37%	30%	0%	1%	2%	4%	25%

- d) Quasi alle gronden verworven door ANB in de periode 2015-2020 worden beheerd door ANB (zie tabel 5). Wanneer toch het beheer wordt overgedragen, gebeurt dat sedert het van kracht zijn van het nieuwe besluit 'Natuurbeheerplannen' (geldig vanaf 28/10/2017) via een publieke oproep waarbij eenieder die beschikt over een natuurbeheerplan type 2, 3 of 4 zich kandidaat kan stellen om het beheer over te nemen. Voor gronden verworven vóór 28/10/2017 werd de beheeroverdracht, indien van toepassing, toegekend aan de terreinbeherende vereniging in wiens visiegebied het perceel gelegen was.

Tabel 5. Gronden (ha) verworven door het ANB in de periode 2015-2020 en beheerd door ANB of door een andere instantie.

Jaar	Beheer door ANB	Beheeroverdracht aan Durme vzw	Beheeroverdracht aan Limburgs Landschap	Beheeroverdracht aan Natuurpunt vzw
2015	343	0	2	21
2016	549	0	0	52
2017	690	0	0	28
2018	1 084	0	0	0
2019	717	0	0	0
2020	1 049	0	0	0

- e) Wanneer de gronden in beheer worden gegeven aan derden, dient voor deze gronden binnen een termijn van 3 jaar een natuurbeheerplan te worden ingediend bij het ANB. De opvolging van het beheer gebeurt dan in kader van het natuurbeheerplan. Meer bepaald moet de beheerder om de 6 jaar rapporteren aan het ANB over de mate waarin de beheerdoelen worden gehaald en de gesubsidieerde beheermaatregelen zijn uitgevoerd. Op basis van die gegevens voert het ANB een beheerevaluatie uit, waarbij wordt nagegaan of het beheer op schema zit om de beheerdoelen te halen. Indien dit niet het geval is, zal het ANB in zijn evaluatieverslag een voorstel doen om het beheer, de beheerdoelen of beheermaatregelen bij te stellen. In het laatste geval dient de beheerder een wijziging van het beheerplan in te dienen.
- f) Ook voor de gronden beheerd door ANB gebeurt de opvolging van het beheer in het kader van het natuurbeheerplan op een identieke manier. Voor de meeste gronden verworven door ANB in de periode 2015-2020 dient nog een natuurbeheerplan opgesteld te worden.
- g) Deze regelingen gelden pas sinds eind 2017 via het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer van toepassing waren. Het is dus nog wat te vroeg om nu al conclusies te trekken op basis van de voorbije 3 jaren.
2. Onderstaande cijfers hebben daarom betrekking op de periode 2015-2020. De gegevens worden echter niet per perceel bijgehouden, daarom worden de cijfers per jaar weergegeven
- a) Subsidies voor de aankoop van gronden worden verleend voor aankoop met het oog op bebossing en voor aankoop met het oog op erkenning als reservaat. Een overzicht voor beide subsidielijnen voor de periode (2015-2020) is opgenomen in bijlage 1.
Voor het eerste komen natuurlijke personen, privaatrechtelijke rechtspersonen en besturen in aanmerking, voor de aankoop met het oog op erkenning als reservaat enkel natuurlijke personen en privaatrechtelijke rechtspersonen. Tot op heden werd er voor de aankoop met het oog op erkenning als reservaat enkel aanvragen ingediend door terreinbeherende verenigingen.
- b) Beheersubsidies worden toegekend op basis van het beheerplan. Echter niet alle percelen die opgenomen zijn in het beheerplan, zijn aangekocht met aankoopsubsidies. We kunnen met andere woorden de link tussen de percelen aangekocht met subsidies en de beheersubsidies niet rechtstreeks leggen. Het is wel zo dat alle percelen die aangekocht zijn met subsidies opgenomen te dienen

worden in een beheerplan en op die manier gemonitord worden (zie antwoord op deelvraag c)).

- c) Een van de voorwaarden voor de aankoopsubsidie met het oog op de erkenning als natuurreservaat is dat de aanvrager zich er toe verbindt om binnen twee jaar na de toekenning van de subsidie een procedure tot wijziging van het bestaande natuurbeheerplan in te dienen bij het agentschap (binnen vier jaar als de oppervlakte van de aangekochte percelen 10 hectare bedraagt of minder). Als er bij de goedkeuring van de subsidie nog geen bestaand natuurbeheerplan was goedgekeurd maar wel een verkenningsnota dan verbindt de aanvrager zich er toe binnen drie jaar na de toekenning van de subsidie een aanvraag tot goedkeuring van een natuurbeheerplan van type vier in te dienen bij het agentschap.

Eén van de voorwaarden voor de aankoopsubsidie met het oog op bebossing is dat de aanvrager zich er toe verbindt om binnen drie jaar na de datum van de aankoop van de te bebossen grond een procedure voor de wijziging van het natuurbeheerplan van type twee, drie of vier, met een voorstel van toegankelijkheidsregeling, ingediend te worden bij het agentschap met het oog op de uitbreiding van het natuurbeheerplan met de grond die is aangekocht.

Binnen drie jaar na de datum van de aankoop dient een aanvraag tot goedkeuring van een natuurbeheerplan van type twee, drie of vier, met een voorstel van toegankelijkheidsregeling, ingediend te worden bij het agentschap, als er bij de aanvraag nog geen natuurbeheerplan was goedgekeurd.

- d) Voor de subsidie aankoop van gronden met het oog op erkenning worden deze subsidies aangevraagd op basis van een aangekochte grond en een ondertekende akte en worden de subsidies onmiddellijk na goedkeuring uitbetaald. Indien de subsidieaanvraag op basis van een verkoopovereenkomst werd goedgekeurd dan wordt de subsidie uitbetaald na ontvangst en betaling van de ondertekende akte. Voor de subsidie aankoop van gronden met het oog op bebossing wordt de subsidie pas uitbetaald na aankoop van de percelen.

Om een aankoopprojectsubsidie te verkrijgen, verbindt de aanvrager zich ertoe de bebossing van de te verwerven grond of de te verwerven gronden waarvoor de aankoopprojectsubsidie wordt aangevraagd, uiterlijk vijf jaar na de toekenning van die subsidie uit te voeren, tenzij de minister een afwijking daarvan toestaat. Als blijkt dat de voorwaarden van de aankoopprojectsubsidie niet werden nageleefd (waaronder bosrealisatie) wordt de subsidie teruggevorderd.

- e) Voor beide regelingen geldt dat ze pas eind 2017 via het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer van toepassing waren. Het is dus nog wat te vroeg om nu al conclusies te trekken op basis van de voorbije 3 jaren.

3. De raming van jaarlijkse middelen die worden vrijgemaakt in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen voor aankoop, inrichting en beheer per provincie worden in de tabel hieronder weergegeven.

Uitgaven IHD (2020)	Aankopen	Inrichting	Beheer	Totaal
Antwerpen	€ 12.482.961	€ 600.000	€ 2.430.000	€ 15.512.961
Limburg	€ 7.619.225	€ 2.100.000	€ 3.200.000	€ 12.919.225
Oost-Vlaanderen	€ 2.041.199	€ 550.000	€ 1.350.000	€ 3.941.199

Vlaams-Brabant	€ 8.546.579	€ 850.000	€ 1.500.000	€ 10.896.579
West-Vlaanderen	€ 2.135.866	€ 800.000	€ 930.000	€ 3.865.866
Totaal	€ 32.825.830	€ 4.900.000	€ 9.410.000	

BIJLAGE

[Overzicht voor beide subsidielijnen voor de periode \(2015-2020\)](#)